



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Orthographiae || Ratio

Manuzio, Aldo

Venetiis, 1566

|

urn:nbn:de:hbz:466:1-13350

IAPVDES, populi, Istriae finitimi, non, IAPIDES
Capitolini triumpho, & Graeca consuetudo

IBAEA, cum Ae, scribo, epithetum Matris Magnae
Deum. lapides. uide in, CAUSSA, 2, & in, CETE-
RA, I, IDEA, uero, sine diphthongo; cum est id, quod
mente concipimus

ICCIRCO, non, IDCIRCO, scripserim libentius; quem
admodum &, Accedo, Accipio, Accommodo, Ac-
cumulo, & similia: quo lenior pronuntiatio sit. con-
tra tamen in quibusdam lapidibus, & in inscriptio-
ne, Forosempronij

ILLIC, non, ILLHIC. libri veteres, & Virgilius Car-
pensis

ILLESTRIS, malo, quam, INLESTRIS; ut, Illectus
quam, Inlectus; Illudo, quam, Inludo. cur enim non
consulatur Auribus? quarum esse iudicium super-
bissimum, dixit Cicero in Oratore. Ut omitam, Scou-
rum, veterem Grammaticum, idem sensisse

IMBER, sine Adspiratione. Festus, libri veteres, &
Virgilius Carpensis

IMMO, duplici MM. libri veteres, & Virgilius Car-
pensis

IMPERIOSSVS, gemina ss. lapides Capitolini

INCESTVS, sine diphthongo; a Graeco, *Αἰνέσιον*
Festus & Q. Papirius Grammaticus, qui deducunt
ab In, & Castus; A, in E, mutata

INCHOO, malè, quam, INCOHO: in quo sequor
Festum, cuius ego iudicium magnifacio, & Teren-
tium Scaurum, qui a Chaos deducunt: postremo
Seruium, cuius haec sunt verba, lib. III. Georg
» Apud Latinos nullum verbum est, quod ante O fi-
» nale habeat O, excepto Inchoo: quod tamen Maio
» res aliter scribebant, Adspirationem interponentes
» duabus vocalibus, & dicebant, Inchoo. tria enim
» habebant Nomina, in quibus C litteram sequeretur
» Adspiratio, Sepulchrum, Orchus, Pulcher; e qui-
» bus Pulcher tantum hodie recipit Adspirationem
Quibus verbis, quae planissima sunt, mutatam scri-
bendi consuetudinem significat; &, Inchoo, ex-
clusum; Inchoo, receptum. Quod si quis morem Ma-
iorum imitari malit, &, Inchoo, scribere; non, In-
choo: utatur hac ratione; Quoties eadem vocales
haerent, placuisse Maioribus, eas distungi, inter-
posita H; & dixisse; COHORS, quamvis deduca-
tur a verbo, COORIRI; &, MIHI, non, MII; NI
HIL, non, NIIL; VEHEMENS, non, VEEMENS
REPREHENDO, non, REPREENDO. Quamta-
men consuetudinem posterior sustulit consuetudo, ut
Seruij verbis liquet. Pontanius, in Libello de Adspi-
ratione

ratione, & Georgius Valla, lib. xxxiii. Expeten-
dorum, & Fugiendorum, IN COHO, scribunt: qui-
bus trium antiquorum, quos nominavi, auctorita-
tem antepono. Cum haec scripsissem, vete-
rum quoque lapidum testimonio meam sententiam
confirmari animaduerti: quorum sequitur exem-
plum

Romae, in Musaeo Carpenfi. I

Sex. Pompeio. Agasio. Sex. Pompeio. Ar-
chitect. A. Villae. Sextian. Ab. aul. Agr. Loc
Marit. Haec. Aed icul. inchoa. Pr Id
Idus. April. in Praesentiae
In. Fr In. Agr
P. xliix P. xxii
Germanico. Caesare. eT. C. Fonteio. Capi-
tone. Cos

Venusiae. 2

Imp. Caes. Diui. Neruae. Fil
Nerua. Traianus. Germanicus
Pontifex. Maximus. Tribunicia
Potestate. V. Imp. II. Cos. IIII. P. P
inchoatam. a. Diuo. Nerua. Patre
suo. perficiendam. curauit

3

Imp	Caesar	Diui	F.	Augustus	Pont	Max
Cos	Tribunic	Potest	XI	Imp	VIII	
Orbe	Mari	et	Terra	pacatis	Templo	
Iani	cluso	et	Rep	P	optimis	legibus
et	sanctissimis		instituitis		reformata	
Viam	superior		Cos	tempore	inchoatam	
et	multis		locis		intermissam	
pro	dignitate		latiorem	Imperi	P	R
Gadeis			longioremq			promouit
			usque			

Adde

Adde, quod Diomedes tradit, ex Iulio Modesto, & Verrio Flacco. is enim sic, lib. 1. cap. 4. Inchoavi ab, Inchoo, sic dicendum putat Iulius Modestus quia sit compositum a Chao, initio rerum. Quod Verrius Flaccus in postrema syllaba adspirandum probavit. Cohaum enim apud veteres Mundum significat. inde subtractum, Incohare. Tranquillus quoque, his assentiens, libello suo plenissime Aedem inchoatam disseruit

INCREBESCO, dixerim; & INCREBVIIT, in praeterito; non, INCREBRESCO; & INCREBRVIT. se quor enim similitudinem: quia nullum verbum huic similis est, quam, Erubesco, quod facit, Erubuit, in praeterito. ut enim a Ruber, fit, Rubeo, Rubes; & a Rubes, addita Co, fit Rubesco: sic, a Creber deductum est inusitatum hodie verbum, Crebeo, Crebes; unde factum est, Crebesco, & Increbesco. Non enim me mouent Nigresco, & Macresco nam deducuntur a Nigreo, & Macreo: cum, Rubesco, a Rubeo; &, Crebesco, a Crebeo. Nemo autem negat dici, Erubesco, &, Erubuit: nemini igitur dubium esse debet, quin similiter dicatur, Increbesco & Increbuit: cum, ut a Ruber, Rubeo, Rubesco; sic a Creber, Crebeo, Crebesco deducantur. malo enim comparationem facere inter simillima, & a simillimis deducta, cuiusmodi sunt haec duo verba, derivata a nominibus, desinentibus in Ber, quam inter ea quae paullo distant longius; qualia sunt, Nigreo, &

E e I Macreo

Macreo. Nam, quod aiunt viri docti, ideo scribendum, Increbresco, quod a nominibus ijs, quorum patris casus exit in Ri, ut, Integri, Sacri; fiat, Integrare, Sacrare: ostendi iam, sic excipi ab hac regula, Increbresco, ut excipitur Erubesco. Quod autem iidem affirmant, Rubesco, unde fit Erubesco, non a Rubro, sed a Rubore formari, ut Palesco, a Pallore Puteo, a Putore; Foeteo, a Foetore; Candeo, a Candore; Caleo, a Calore: non negauerim, a Putore, Foetore, Candore, Calore, deducta haec esse verba, Puteo, Foeteo, Candeo, Caleo: sed, a Rubore derivatum Rubesco, & a Pallore, Palesco, non concesserim, quis enim non videt, Rubeo quidem a Rubore deductum Rubesco tamen, a Rubeo, non a Rubore; eademque ratione, Crebeo, a Creber: & a Crebeo, Crebesco

INDVTIAE, cum T, quasi Inductae, scribendum puto. Gellius etiam cum T scribendum existimauit: cuius haec sunt verba, li. I. cap. XXV. Ex multis, quae iam audiui, uel legimus, probabilius id, quod dicam, uidetur. Indutias sic dictas arbitramur, quasi tu dicas, Inde uti iam. Pactum Indutiarum eiusmodi est, ut in diem certum non pugnetur, nihilque incommodi detur; sed ex eo die postea, uti iam omnia Belli iure agamur. Quod dicitur dies certus praefinitus, pactumque fit, ut ante eum diem ne pugnetur atque, is dies ubi uenit, inde uti iam pugnetur: ideo ex ijs, quibus dixi, uocibus, quasi per quendam coitum, & copulam, nomen Indutiarum connexum est

» est. Aurelius autem Opilius, in primo librorum, quos
 » Musarum, inscripsit, Indutiae, inquit, dicuntur, cum
 » hostes inter sese, utrimque utroque, alteri ad alteros
 » impune, & sine pugna, ineunt. inde ab eo, inquit, no-
 » men esse factum videtur, quasi Inuitae, hoc est, Ini-
 » tus, atque Introitus

INFITIOR, cum T. libri veteres. Festus quoque Infi-
 tiari dictum putat, quasi Creditum fraudare. Qua
 definitione, videtur Infitor deducere ab Infiteor

IN PRIMIS, malo, quam, IMPRIMIS. aut aliter: ut
 differat a secunda persona verbi Imprimis: cum N
 ante P in M mutetur

INTERNUNDINIVM, non, INTERNUNDINVM, Vi-
 etorius Afer Grammaticus scribendum praecipit
 » cuius haec sunt verba: Internundinium, scribendum
 » ut enim, Interlunium, & Trinocinium; ita, Inter-
 » nundinium, quod novem dies inter se continuos ha-
 » beat, non quod nono die sit

IRRITARE, RR geminata: quod verbum, ait Dona-
 tus, a Canibus esse deductum, qui, restrictis dentibus
 R litteram imitantur. libri veteres, & Virgilius Car-
 pensis

ISTIC, non, ISTHIC. libri veteres, & Virgilius Car-
 pensis

IV, pro IIII, plerique veteres scribebant: quos imitari, assentientibus lapidibus

Romae, in Obelisco Campi Martij. I

I m p e r a t o r
Caesar. Diui. F. Augustus
Pontifex . Maximus . Imp
XIII. Cos. XI. Trib. Pot. XIV
Aegypto.in. potestatem. P.R.redact
Soli . donum . dedit

IUCVNDVS, non, IOCVNDVS. pluris enim apud
me est Ciceronis auctoritas, quam omnes & lapides
& Grammatici, si qui sunt, qui aliter sentiant
Quamuis potest & a loco deduci. Is igitur sic, libro
» 2. de Finibus: Hanc iucunditatem transfer in ani-
» mum. Iuuare enim, in utroque dicitur: ex eoq. Iu-
» cundum. Nec desunt tamen veteres lapides, in qui-
bus, IUCVNDVS, scriptum sit

Romae, in Musaeo Carpenfi. I

D . M
CORNELIO. IUCVNDO
V. A. XIV
CORNELIA. LASCIVA
PATRONO. BENEMER

Ibidem

Ibidem. 2

MANILIAE . SEVERAE

MANILIAE . IVCVNDAE

NVTRICI

Ibidem. 3

IVLIA . IVCVNDAE

AVG. L. SARCINATR

* A. MVNDO. MVLIEBYRA

CANACIANA

Ibidem. 4

I V C V N D V S

DOMITIAE

BIBLI . LIBRAR

AD. MANVM

Ibidem. 5

LVCRINAE . IVCVNDAE

P. LVCRINVS . P. L. THALAMVS

A. CORINTHIS . FABER

LOC. ENP. EST. * C. C. M. ARGENT

SIBI. ET. SV. POS

In eiusdem hortis. 6

D . M

T. FL. IVCVNDAE

RR. LEG. XXX. VLP

Ee 3

438

Orthographiae

FLAVI. FRVCT

*

SETVICTORO

ER . LEG . EIVSDEM

HERED.F.C

DI. Manibus

M. Fabi. M. F. Esq. Regilli. et. Fabiae
Fabia. M. et. J. Lib. Arete. Archim
Temporis. sui. Prima. Diurna. fec
sib. et. suis. quibus. legavit. Telta

M. Fabio. Chryfanto
M. Fabio. Phileto
M. Fabio. Saluio. Vest
M. Fabio. Hermeti
M. Fabio. Torquato
M. Fabio. Mimesi. L
M. Fabio. Azaco

M. Fabio. Antigono
M. Fabio. Carpo. L
M. Fabio. Peculiari
M. Fabio. Hilario. L
M. Fabio. Secundo. L
M. Fabio. Aucto. L
Fabiae. Cypare. L

Ne. Abalien
In. Familia
Sex. Pompeio
L. Neriano
A. Cosio. Iucu
ETin. eod. Mon
Mon

Ze 4

Ad

Ad Forum Iudaeorum. 8

Furfania . L . F . Saturnina
 Fecit. Sibi. et
 A. Manneio. A. F. Col. Celso. Filio. suo
 Militi. Cohortis. VII. Praetoriae. et
 M. Valerio. Ismaro. Coniugi. suo. et
 M. Valerio. Semno. Vernae. suo. et
 M. Valerio. Ismari. L. Hesycho. Tutori. suo. et
 Saturninae. Veneriae. Vernae. suae. et
 Epicharini . Libertae . et
 Iucundae . Veneriae . Vernae . suae
 Libertis. Libertabus . Posterisq. Eorum
 Natali . Veneriae . Vernae . suae

Ad D. Rocchi, in Aedibus Sudorinorum. 9

MANLI . FELICIN
 PATER . IVCVNDI
 AVOS . NATALIS
 ET. MAXIME

*In Aedibus Hier. Spannochi, ad Aculam e
 Samauth. 10*

AELIAE . IVCVNDAE
 COIVGI . B . M
 ET. VICTORI . FILIO
 EIVS . ITMARVS
 AVG . LIB . FECIT

Q, XI

DIS. MAN

I. CARISSIMO. VERNÆ. SVO

FECIT

ELITIA. IVCVNDÆ

QVI. VIXIT. AN. IIII. MENSIB. XI

Neapoli. 12

PHAINVS

OCTAVIÆ. IVCVNDÆ

CONIUGI. BENEMERENTI

Mediolani, ad D. Nazarij. I

DIS. MAN

L. GRAECINIO. POMPEIANO

ANIMVLÆ. IVCVNDISSIM

Q. VIXIT. ANNOS. XXIII

MATER. POSVIT

AEMILIA . POMPEIA

ET. SIBI

In sequenti tamen lapide, IOCVNDVS, cum O, scriptum est

Neapoli

D . M

C. Iocundo. C. F. Exq. Qui. XII. An. Vix

et. septies. spectantibus. pub. Impp

E e 5

Ser. Gal. Oth. Sil. A. Vit. et. P. R
 saltavit . cantavit . et . placuit
 pro. iocis. quib. cunctos. oblectabat
 si. quid. oblectamenti. apud. Vos. est
 Manes. infontem. reficite. Animulam
 Faustus . nunc . Infaustus
 Pater. et. Sibi. Fec

Vide & in, CONDICIO, 3

IVPPITER, duplici P P, scribo ex antiquis libris.
 Praeterea, sic esse in veteribus aureis, argenteis
 aereisq. nummis, affirmavit mihi eruditissimus ho-
 mo, mihiq. coniunctissimus, Fulvius Ursinus: cu-
 ius industria valde sum adiutus in hoc meo Com-
 mentario. Sic etiam habet antiqua inscriptio, quae
 hodieq. Patavij visitur, in pariete unius portae
 eorum marorum, qui vetustiore[m] Civitatis par-
 tem introrsus circummeunt: prope Pontem D. Bene-
 dicti. Eam portam cum IO. BAPTISTA. RHA-
 MNVSIVS, Venetae Reip. X. Virum Consilij a secre-
 uir doctissimus, aereis Andreae Naugery, & Hie-
 ronymi Fracastory, virorum illustrium, imagini-
 bus, privato sumptu, publice superioribus annis
 exornaret, ut erat elegantis ingenij, & totius anti-
 quitatis admirator egregius, addita per antiqua
 Arae dedicatione, ex ruinis Salonae, Orbis Del-
 matiae, iamdiu eruta, ad studiosae posteritatis sola-
 tium, luculenter instauravit. cum enim Rhamnu-
 sium-

suus penes se permultos annos Patavij in suis hortis
cōtinuisset mutilum lapidem, Salonae inventum, ab
amicis ex Illyrio sibi iam pridem dono missum, (ha-
buit enim is, domum Patavij, ad D. Petri, in Vico
Patriarchae, elegantioribus picturis, & pulcherri-
mis antiquorum monumentis, excultam, in qua sae-
pe Venetis, tamquam ex assiduis curarum fluctibus
in portum, post publica X. virum munera, relaxan-
di animi gratia, cum amicis, & iucundioribus soda-
libus, se recipiebat) et forte fortuna in integram post
modum effracti lapidis lectionem, amicorum ope
perueto quodam codice adiutus, incidisset: ra-
tus, se gratum Antiquitatis studiosis, facturum, si
eiusmodi pulcherrimam formulam dicandae Arae
in publicum proferret, non multis ante annis, quam
vita excederet, sculptis affabre non paruo sumptu
nova marmorea in tabula, quae antiquo lapidi dee-
rant, notis, & utroque ad amissim compacto, vete-
rem nobis inscriptionem, iniuria temporum colla-
psam, ingenuo labore eleganter restituit

L. AELIO. CAESARE. IMP. P. COELIO. P. F.

V I I . I D V S .

CN. DOMITIVS. VALENS. II. VIR . I . D . PRAE
 LEGEM. DIXIT. IN. EA. VERBA . QVAE. INFRA.
 IVPPIER . OPTIME . MAXIME . QVANDOQVE. TIBI . H
 OLLISQVE. REGIONIBVS. DABO. DEDICABOQ. QVAS. HIC. H
 SIQVIS. HIC. HOSTIA. SACRVM. FAXIT. QVOD. MAGMENTVM. NE
 LEGES. HVIC. ARAE. EAEDEM. SVNTO. QVAE. ARAE. DIANAЕ. SVNTI.
 SICVTI. DIXI. HANC. TIBI. ARAM. IVPPIER . OPT . MAX.
 MEIS. DECVRIONIB. COLONIS. INCOLIS. COLONIAE. MARTIAE.

SE
BALBINO. VIBULLIO. PIO. COSS
O C T O B R E S

Ratio
EVNTE. C. IVLIO. SEVERO. PONTIFIC
SCRIPTA. SVNT
ODIE. ARAM. DABO. DEDICABOQVE. OLLIS. LEGIB
ODIE. PALAM. DIXERO. VT. INFIMVM. SOLVM. HVIVS. ARAE. EST
C. PROTOLLAT. IT CIRCO. TAMEN PROBE. FACTVM. ESTO. CE. RA.
IN. AVENTINO. MONTE. DICTAE. HISCE. LEGIB. HISCE. REGIONIB
DICO. DEDICOQVE. VT. SIS. VOLENS. PROPITIYS. MIHI. COLLEGISQ
IVLIAE. SALONAE. CONIVGIIVS. LIBERISQVE. NOSTRIS

Romae quoque effossa fuit superioribus annis sequens
 inscriptio, in Monte Coelio, ad D. Mariae in
 Domnica, in qua IVP, in fine lineae; TER
 uero, in principio alterius, est. fra
 Etus etenim lapis. 2

OPTIMVS . . . MAXIMVS . . .
 CAELVS . AETERNVS. IVP . . .
 TER . IVNONI . REGINAE . . .
 MINERVAE . IVSSVS . LIBEN . . .
 DEDIT. PRO. SALVTEM. SVAM . . .
 M. MODIVS. AGATHO. ET. PR . . .
 FAVSTI. PATRONI. HOMINIS. S . . .
 ET. HELPIDIS. SVAES. CVM. S . . .

IVRISCONSULTVS, reperio in antiquis lapidibus
 non, IVRECONSULTVS. plerisque tamen placet
 IVRECONSULTVS

Romae

L. Apifius .	C .	F . Scaptia .	Capitolinus
Ex . Testamento .	Fieri .	Iussit .	Monumen
Arbitratum .	Heredum .	meorum .	et. sibi. et. suis
C. Apifio. C. L	Osiciae. J. L	tae . bene .	meritae
Epaphrae. Patri	Primigeniae	Restitutae	C . F
C. Apifio. C. F	Matri	Sorori	Libertis
Capitoni . Frat		et .	Libertis . que
C. Apifio. C. L		Libertabus .	Posterisq
Felici . Tatae		meis .	Eorum
Huius. Monu		in. Ag. P .	in. Fr. p .
		in. Fr. p .	XXII
			XXIV



Dolus. Mal

Ab esto . et

Iurisconsult

In. hoc. Monumento. Ius. Aditus. Ambitus. Libertis. Libertabusque

(meis. omnib

pateat . . . m. dato. ad. Sacrificia. facienda. quotiesquomque. opus. erit

AEMILIO . PAVLO . PAPI
 NIANO . PRAEFECTO . PRAE
 TORIO . IURISCONSULTO
 QVI . VIXIT . ANNOS . XXXVI
 DIES . X . MENS . III . PAPI
 NIANVS . HOSTILIVS
 EVGENIA . GRACILII
 TVREATO . ORDINE
 IN . SENIO
 HEV . PARENTES
 FECERVNT
 FILIO . OPTIMO

*IURISDICTION, quid sit, ipsa compositio declarat
 nam, quod Iurisconsulti quidam recentiores; Lati-
 nae expertes elegantiae, distinguunt, Iurisdictio, &
 Iurisditio; inepte faciunt: cum, Iurisditio inusita-
 tum apud veteres verbum sit*

IUVENTIVS

Ff 1

450

Orthographiae

IVVENTIVS, familia Romana. lapides Capitolini
& alij

Colognolae, in Agro Veron. I

SEX. IVVENT. SVAVIS
DIANAE. LVCIF. LVNE

6, 2

D . M
L. IVENT. IANVAR
AMIC. OPT
FECIT . ONESIMA
V. A. LX

Sic autem hoc loco, IVENT, pro, IVVENT. scriptum est, ut alibi, Fluium, pro, Fluium; Dumuir, pro Dumuir; &, Flaus, pro, Flauus

Vide & in, KALENDAE, 33

